

La 'Retòrica nova', de nou

JOSÉ ANTONIO MILLÁN

Retòrica Nova

Ramon Llull

Edició a cura de Josep Batalla, Lluís Cabré i Marcel Ortín.

Presentació de la col·lecció per Anthony Bonner.

Introducció a l'Art per Robert Pring-Mill

Brepols/Obrador Edèndum

Turnhout/ Santa Coloma de Queralt, 1966, 224 pàgs.

Una zona d'ombra cobreix una part important de la nostra cultura. Les obres escrites en llatí (que constitueixen un immens patrimoni, des dels primers balbuceigs de les llengües vernacles fins ben entrat el segle XVIII) ja no compten amb lectors, per l'abandonament progressiu de l'ensenyament de les llengües clàssiques. I a més, la seva traducció i edició està pràcticament abandonada.

Ramon Llull és un perfecte exemple de la injustícia radical d'aquesta situació. La seva obra

vernacla està editada, llegida i estudiada profusament des que la seva llengua es va prendre com a model literari a la Renaixença, però la seva obra llatina, filosòfica i científica, la que va captivar Giordano Bruno i Leibniz, ha quedat en el circuit universitari europeu des que al segle XVIII a l'alemanya Magúncia es comencés l'edició de la seva *opera omnia*. Aquesta "esquizofrènia cultural", en paraules d'Anthony Bonner, és especialment dolorosa en el cas d'un autor que, com Llull, va tenir una visió unitària de la seva tasca intel·lectual que, a través de dues-centes seixanta obres es va proposar una única finalitat: "fer que la gent honori, entengui i estimi Déu".

La *Retòrica nova*, escrita al 1301 per Ramon Llull quan, després d'un perillós viatge emprès als setanta anys, va fer estada a Xipre, va ser creada originalment en català (Llull escollia la llengua de les seves obres en funció dels seus destinataris i del tema trac-

tat). Aquest original es va perdre, però dos anys després s'havia fet una traducció al llatí, que ha perdurat, i que és la que ara es publica en edició bilingüe, a cura de Josep Batalla, Lluís Cabré i Marcel Ortín, en el marc del projecte de traducció de l'obra llatina de Ramon Llull que coediten l'editorial de Santa Coloma de Queralt Obrador Edèndum i la casa belga Brepols Publishers (responsable del text llatí).

Aquesta primera traducció de la *Retòrica nova* al català uneix, així, simbòlicament la tradició europea d'edició de l'obra llatina de Llull amb l'autòctona de la seva edició en català. I així el lector actual que es pregunta: ¿què és la paraula?, podrà obtenir la resposta a set segles de distància: "la paraula és un so verbal significatiu que significa la paraula mental que l'home concep quan pensa; en ella, movent la llengua en l'aire, imprimeix la seva semblança per tal de revelar-la als oients".